

Sygn. akt I ACa 582/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marzena Konsek-Bitkowska

Sędziowie: SA Ewa Kaniok (spr.)

SO del. Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska

Protokolant: sekretarz sądowy Sławomir Mzyk

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w S.

o zapłatę i ustalenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 23 listopada 2015 r., sygn. akt I C 1158/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie trzecim zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz J. B. dalszą kwotę 8.230 zł (osiem tysięcy dwieście trzydzieści złotych) z ustawowymi odsetkami od 2 lipca 2013 roku do dnia zapłaty;

b) w punkcie czwartym kwotę 2.334,85 zł (dwa tysiące trzysta trzydzieści cztery złote osiemdziesiąt pięć groszy) zastępuje kwotą 1.683,50 zł (tysiąc sześćset osiemdziesiąt trzy złote pięćdziesiąt groszy);

c) w punkcie piątym kwotę 641,93 zł (sześćset czterdzieści jeden złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) zastępuje kwotą 1.080 zł (tysiąc osiemdziesiąt złotych);

d) w punkcie szóstym odstępuje od obciążenia J. B. nieuiszczonymi kosztami sądowymi;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od J. B. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 669 zł (sześćset sześćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję;

IV. nakazuje pobrać od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwotę 412 zł (czterysta dwanaście złotych) tytułem części opłaty od apelacji, od uiszczenia której powódka była zwolniona;

V. odstępuje od obciążenia J. B. nieuiszczonymi kosztami sądowymi w postępowaniu apelacyjnym.

Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska Marzena Konsek-Bitkowska Ewa Kaniok

Sygn. akt I ACa 582/16

UZASADNIENIE

J. B., wniosła przeciwko (...) S.A. z siedzibą w S. pozew o zapłatę zadośćuczynienia w wysokości 80.000 zł i odszkodowania w wysokości 230 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 22 października 2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2015 r. sprostowanym postanowieniem z dnia 18 listopada 2016 r. (k.555) Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w punkcie pierwszym zasądził od (...) Spółki Akcyjnej w S. na rzecz J. B. tytułem zadośćuczynienia kwotę 12.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2013 roku do dnia zapłaty; w punkcie drugim umorzył postępowanie w zakresie kwoty 608,68 zł z uwagi na cofnięcie powództwa; w punkcie trzecim oddalił powództwo w pozostałym zakresie. W punkcie czwartym zasądził od J. B. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w S. kwotę 2.334,85 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; w punkcie piątym nakazał pobrać od (...) Spółki Akcyjnej w S. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 641,93 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych; w punkcie szóstym nakazał ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz J. B. w pkt 1 wyroku na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 3.680,84 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 18 maja 2012 roku K. J. nie ustępując pierwszeństwa przejazdu autokarowi marki (...), nr rej (...), kierowanemu przez H. P., podjęła manewr skrętu w lewo, w wyniku czego doprowadziła do zderzenia pojazdów. Autokarem tym podróżowało 44 pasażerów – uczestników wycieczki szkolnej. W wyniku zderzenia autokar zjechał do przydrożnego rowu i przewrócił się na lewy bok, a obrażeń ciała doznało 8 pasażerów – sześcioro dzieci i dwie opiekunki. Jednym z poszkodowanych dzieci była powódka J. B., która w chwili wypadku miała 11 lat. Za powyższy czyn z art. 173 § 2 k.k. K. J. została skazana prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu, sygn. akt VI K 881/12.

K. J. była ubezpieczona w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym (...) S. A. w S..

Z miejsca wypadku powódka została zabrana przez zespół reanimacyjny pogotowia ratunkowego do Wojewódzkiego Szpitala (...) w R.. W szpitalu stwierdzono, że doznała kompresyjnego złamania trzech trzonów kręgow pierśiowych (...), (...) i (...). Pozostałe struktury kostne odcinka pierśiowego kręgosłupa nie wykazały zmian pourazowych, nie stwierdzono też ucisku na worek oponowy i rdzeń kręgowy w tym odcinku. Wobec powódki zastosowano leczenie zachowawcze – zalecono jej leżenie, leki przeciwbólowe oraz noszenie gorsetu ortopedycznego J. z podpórką. Podczas badań laboratoryjnych krwi i moczu nie stwierdzono odchyień od normy. Po wypisaniu ze szpitala powódka pozostawała pod opieką (...) Szpitala (...). Podczas badania kontrolnego w dniu 19 czerwca 2012 roku zalecono powódce utrzymanie gorsetu J. i kolejną kontrolę za dwa miesiące. Powódka otrzymała skierowanie na rehabilitację.

Do powódki, przebywającej przez 7 dni w szpitalu w R., przyjechali z W. jej rodzice. Matka powódki musiała wrócić do domu, z dzieckiem w szpitalu został ojciec. Tytułem kosztów dodatkowego łóżka dla osoby sprawującej opiekę nad powódką uiszczono na rzecz (...) Szpitala w R. kwotę 172,20 zł. Koszt biletów dziennych parkingowych wyniósł łącznie

9 zł. W szpitalu w R. wykonano również dodatkowe badanie rtg, którego koszt wyniósł 26,68 zł. W dniu 25 maja 2012 roku powódka została przewieziona taksówką z salonu ortopedycznego do szpitala. Koszt przejazdu taksówką wyniósł 25,50 zł, zaś koszt dojazdów ojca powódki do R. i przejazdów z dzieckiem - 250,80 zł. Dopłata do gorsetu ortopedycznego wyniosła 332 zł.

Powyższe koszty w łącznej kwocie 818,18 zł zostały zwrócone powódce przez (...) S.A. wraz z wypłaconym w dniu 13 września 2012 roku zadośćuczynieniem w wysokości 10.000 zł.

Przez trzy miesiące po wypadku powódka nosiła gorset ortopedyczny, co było dla niej uciążliwe. Miała zakaz biegania, skakania, dźwigania przez okres roku. Potrzebowała pomocy, gdyż nie mogła nosić plecaka do szkoły. Nie pojechała na obóz i szkolną wycieczkę. Zgodnie z zaleceniem specjalisty ortopedy-traumatologa od dnia 4 września 2012 roku do końca 2012 roku została zwolniona z zajęć wychowania fizycznego. W dniu 14 września 2013 roku otrzymała zwolnienie z zajęć w-f na rok 2013/2014. Zalecono jej rehabilitację, która odbywała się głównie poprzez pływanie na basenie.

Powódka korzystała z prywatnych konsultacji ortopedycznych w (...) Sp. z o.o. w W. oraz u lekarza specjalisty dr J. W. w dniach 12 października 2012 r. i 14 września 2013 r. Tytułem kosztów prywatnych konsultacji ortopedycznych dla powódki uiszczono kwotę 230 zł.

Badanie rtg kręgosłupa z dnia 11 lipca 2012 roku wykazało kyfozę piersiową zachowaną prawidłowo, niewielkie prawostronne skrzywienie, trzony piersiowe prawidłowej wysokości, wysokość krążków międzykręgowych w normie (k.24). Rentgen kręgosłupa piersiowego z dnia 7 września 2013 roku wykazał dyskretne zniekształcenie trzonów (...) bez zmian urazowych i cech ucisku struktur nerwowych (k.44). Podczas badania rtg kręgosłupa piersiowego a-p z dnia 12 lutego 2012 roku, stwierdzono u powódki kyfozę piersiową zachowaną prawidłowo, niewielkie esowate skrzywienie w górnym odcinku kręgosłupa(...), trzony piersiowe prawidłowej wysokości, nierówność blaszek granicznych (...) oraz wysokość krążków międzykręgowych w normie. Powódka zgłasza obecnie okresowe bóle kręgosłupa, po dłuższym staniu i długich spacerach. Dolegliwości bólowe są konsekwencją bocznego skrzywienia kręgosłupa, nie zaś wynikiem urazu przebytego w dniu 18 maja 2012 roku. Powódka jeździ na rowerze, hulajnodze, chodzi na basen. W przyszłości nie należy się spodziewać innych dolegliwości związanych z wypadkiem. Ślady urazu nie będą miały wpływu w przyszłości na wzrost ani funkcje kręgosłupa, oraz na wcześniejsze czy szybsze ujawnienie zmian zwyrodnieniowych. Proces leczenia i rekonwalescencji powódki został zakończony dnia 12 października 2012 roku. Leczenie przebiegło bez powikłań i uciążliwości pod względem chirurgicznym i ortopedycznym. Nie zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia się dalszych skutków zdrowotnych wypadku w przyszłości. Orzeczeniem lekarza rejonowego powódka była zwolniona z zajęć wychowania fizycznego w roku szkolnym 2014/15. Planowana rehabilitacja ortopedyczna powódki jest związana z wadą postawy, a nie z doznany urazem. Powódka nie wymaga pomocy osób trzecich, jest samodzielna we wszystkich czynnościach życia codziennego, nie przyjmuje żadnych leków, nie wymaga i prawdopodobnie nie będzie wymagać żadnej rehabilitacji czy fizykoterapii. W wyniku wypadku z dnia 18 maja 2012 roku stan zdrowia powódki nie uległ istotnemu pogorszeniu. Powódka doznała obrażeń ciała skutkujących z punktu widzenia ortopedycznego 7% uszczerbkiem na zdrowiu, zgodnie z tabelą oceny procentowej stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu określonej w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Powódka w wyniku wypadku doznała cierpień fizycznych i emocjonalnych bezpośrednio po wypadku. Odczuwała ból fizyczny, niewygodę wynikającą z konieczności noszenia przez trzy miesiące gorsetu ortopedycznego. Przez kilka tygodni utrzymywały się u niej znaczne dolegliwości bólowe. Bezpośrednio po wypadku nie jeździła autobusami komunikacji miejskiej, gdyż odczuwała obawę. Obecnie jeździ autobusami komunikacji miejskiej w towarzystwie bliskiej jej osoby dorosłej. Powódka nie uczestniczy w lekcjach wychowania fizycznego. Obawia się o swoje zdrowie, o ewentualne uszkodzenie kręgosłupa, straciła zainteresowanie dodatkowymi zajęciami ruchowymi. Powódka nadal odczuwa lęk przed jazdą autokarami i nie jeździ na wycieczki szkolne, czuje się niepewnie na ulicy. Obecny stan psychiczny powódki ujawnia aktywny uraz będący skutkiem wypadku z dnia 18 maja 2012 roku. Powódka doznała trwałych zmian stanu psychicznego na funkcjonowanie życiowe. Ujawnia podwyższony poziom lęku, stała się bardziej bojaźliwa, wycofana, a skutki wypadku przełożyły się niekorzystnie na jej cechy psychofizyczne. Występuje u niej duża

wrażliwość emocjonalna, trudności z adaptacją w nowym środowisku. W przypadku powódki zasadne jest korzystanie z psychoterapii.

Powódka tylko jeden raz udała się wraz z matką do psychologa w ramach publicznej służby zdrowia, obecnie nie uczęszcza na psychoterapię.

Likwidację szkody prowadził początkowo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. W dniu 13 września 2012 roku przyznał on na rzecz powódki kwotę 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwotę 818,18 zł tytułem odszkodowania – kosztów leczenia. Pismem z dnia 22 października 2012 roku powódka wezwała (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. do wypłaty kwoty 70.000 zł tytułem dopłaty do zadośćuczynienia przyznanego jako kwota bezsporna i kwoty 584,98 zł tytułem niezapłaconych faktur. W dniu 12 marca 2013 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. przekazała akta szkody pozwanemu. Na skutek skierowania powódki na komisję lekarską, badanie lekarskie przeprowadzone u powódki w dniu 29 kwietnia 2013 roku wykazało 3% uszczerbek na zdrowiu (k.158, k.162-163, k.164-165, k.166).

W ocenie Sądu Okręgowego kwoty wypłacone przez ubezpieczyciela są niewspółmierne do cierpień jakie przeżyła powódka.

Odpowiedzialność pozwanego opiera się na podstawie art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 436 k.c. w zw. z art. 822 § 1 k.c. Stosownie do treści przepisu art. 435 § 1 w zw. z art. 436 § 1 k.c. samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną komukolwiek przez ruch mechaniczny tego środka komunikacji, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej za którą nie ponosi odpowiedzialności. Natomiast zgodnie z treścią art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

Zgodnie z treścią art. 444 § 1 k.c., w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu, zaś zgodnie z art. 445 § 2 k.c. w wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Natomiast zgodnie z art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Oznacza to, że krzywda powinna być normalnym następstwem zdarzenia. W ocenie Sądu krzywda obejmująca dolegliwości bólowe oraz dyskomfort psychiczny spowodowany wyłączeniem z pełnej aktywności życiowej i doznany urazem psychicznym stanowią normalne następstwo zdarzenia, w wyniku którego powódka doznała szkody. Rozmiar doznanej przez powódkę szkody niemajątkowej nie uzasadnia jednak przyznania zadośćuczynienia w żądanej pozewm wysokości. Celem instytucji zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest rekompensata szkody niemajątkowej poniesionej przez poszkodowanego, tzn. złagodzenie doznanych cierpień, przewyciężenie przykrych emocji, odczuwanych wskutek naruszenia dóbr osobistych. Z uwagi na niewymierny charakter krzywdy ustalenie odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia w konkretnym przypadku należy każdorazowo do Sądu rozpatrującego daną sprawę. Co do zasady wysokość zadośćuczynienia powinna odpowiadać wielkości ustalonej krzywdy (por. wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509).

Sąd Okręgowy wskazał, że mając na względzie następstwa zdarzenia wywołującego szkodę w postaci cierpień fizycznych i psychicznych, rozmiar doznanej uszczerbku na zdrowiu, a także porównując krzywdę powódki do wysokości kwot przyznawanych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę poszkodowanym w orzecznictwie sądowym uznał, że zasądzona w wyroku kwota, łącznie z kwotą wypłaconą w toku postępowania likwidacyjnego, powinna zadośćuczynić krzywdzie. Przyznanie kwoty zbyt wysokiej byłoby sprzeczne z zasadą równości wobec prawa. Sąd uwzględnił wiek powódki, konieczność noszenia przez nią gorsetu ortopedycznego, zakaz biegania, skakania, dzwigania, rezygnację z wyjazdu na obóz i szkolną wycieczkę oraz zwolnienie z zajęć wychowania fizycznego. Z drugiej

strony, według biegłego ortopedy, stan zdrowia powódki nie uległ istotnemu pogorszeniu w wyniku wypadku, zaś planowana rehabilitacja ortopedyczna powódki jest związana z wadą postawy, a nie z doznanym urazem. Powódka nie wymaga pomocy osób trzecich, jest samodzielna we wszystkich czynnościach życia codziennego, nie przyjmuje żadnych leków, nie wymaga i prawdopodobnie nie będzie wymagać rehabilitacji czy fizykoterapii. Przebieg leczenia był bez powikłań i uciążliwości pod względem chirurgicznym i ortopedycznym. Strona powodowa nie wykazała, że bóle głowy mają związek z wypadkiem. Według biegłego psychologa obecny stan psychiczny powódki ujawnia aktywny uraz będący skutkiem wypadku z dnia 18 maja 2012 roku. Twierdzenia zawarte w opinii psychologicznej dotyczące zaprzeczania szans powódki na sukces w zajęciach tanecznych czy jej wykluczenia z grupy rówieśniczej opierają się na wywiadzie obejmującym subiektywne odczucia powódki, ale nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Z zeznań matki powódki wynika odczuwanie przez córkę lęku przed aktywnościami, ale jednocześnie podejmowanie przez małoletnią czynności ruchowych. Zdaniem biegłej K. P. niestwierdzenie zaburzeń psychicznych, niesprawianie trudności wychowawczych, dobre wyniki w nauce i należyte wypełnianie przez powódkę ról społecznych nie świadczy o tym, że powódka nie odczuwa skutków wypadku. Mimo wniosków biegłego psychologa, powódka nie podjęła terapii psychologicznej, co może wskazywać na brak w odczuciach powódki i jej matki faktycznej konieczności wyeliminowania uciążliwych skutków na psychice dziecka.

Sąd na podstawie art. 481 §1 i § 2 k.c. zasądził od pozwanej na rzecz powódki odsetki ustawowe od dnia wezwania pozwanego do zapłaty w postępowaniu szkodowym, doręczonego pozwanemu w okresie kiedy zostały już dostatecznie wyjaśnione okoliczności dotyczące stanu zdrowia powódki (k.150-153). Po przekazaniu sprawy do (...) S.A., powódka stawiała na komisji lekarskiej, zaś wydana w kwietniu 2013 roku opinia stwierdzała niższy uszczerbek na zdrowiu (k.164-166). Sąd Okręgowy podzielił pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie I CSK 243/10, zgodnie z którym „wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę, a tym samym i początkowy termin naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie należnego zadośćuczynienia, może się różnie kształtować w zależności od okoliczności sprawy. Terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę, może być więc, w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu, jak i dzień tego wyrokowania”. W pozostałym zakresie żądanie zasądzenia odsetek oddalił, skoro wezwanie do zapłaty było kierowane wobec innego ubezpieczyciela, a ponadto w październiku 2012 roku nie były jeszcze wyjaśnione wszelkie okoliczności w toku postępowania likwidacyjnego.

Sąd nie uwzględnił żądania zasądzenia odszkodowania w kwocie 230 zł związanego z poniesionymi kosztami opieki nad powódką uznając, że nie została wykazana konieczność leczenia prywatnego. Koszty te pozostają poza zakresem szkody, którego wyznacznikiem jest adekwatny związek przyczynowy. Z zeznań przedstawicielki ustawowej powódki wynika, że podczas konsultacji w szpitalu powódce zalecono rehabilitację, rentgen, noszenie gorsetu i wizytę kontrolną. Zgromadzona dokumentacja medyczna wskazuje, że powódka została objęta właściwą opieką medyczną w ramach publicznej służby zdrowia. Strona powodowa nie złożyła obiektywnych dowodów świadczących o potrzebie dodatkowych konsultacji. Pozostałe koszty leczenia zostały pokryte przez (...) S.A.

Sąd uznał, że oddaleniu podlegało również żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość, skoro powódka nie wykazała interesu prawnego w rozumieniu art.189 k.p.c.

W zakresie objętym cofnięciem pozwu, Sąd umorzył postępowanie na podstawie art. 355§ 1 k.p.c.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Nieuiszczone koszty sądowe obejmują część opłaty od pozwu oraz wydatki na biegłych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w części oddalającej powództwo i zarzuciła naruszenie:

1. art. 445 § 1 k.c. poprzez rażące zaniżenie należnej powódce kwoty, przez co straciła ona swój walor odpowiedzialności do doznanej krzywdy, a także przyjęcie kryterium równości wobec prawa dla oceny, iż kwota żądana byłaby zbyt wysoka, brak uwzględnienia okoliczności wypadku oraz wieku powódki;

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie, iż „brak w odczuciach powódki i jej matki faktycznej konieczności wyeliminowania uciążliwych skutków na psychice dziecka” – taki wniosek, bowiem nie jest niczym poparty, ponadto nie przyłożenie żadnej wagi przez sąd do faktu, iż od dnia wypadku powódka nie podróżuje autobusami, w związku, z czym nie korzysta z wielu atrakcji oferowanych przez szkołę (zielona szkoła, wycieczki), minimalizowanie przez sąd skutków psychologicznych wypadku dla powódki, co doprowadziło do znacznego zaniżenia wysokości należnego powódce zadośćuczynienia;

3. art. 444 § 1 k.c. poprzez odmowę zwrotu wszelkich kosztów związanych z leczeniem powódki;

4. art. 113 pkt 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przez brak uwzględnienia szczególnych okoliczności tej sprawy.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę wyroku w części i zasądzenie w miejsce kwoty 12.000,00 zł kwoty 38.230,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami jak w zaskarżonym wyroku, a ponadto o odstąpienie od obciążania powódki kosztami postępowania w sprawie z zasądzonych roszczenia i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powódki kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja jest uzasadniona w części i uzasadnia częściową zmianę wyroku w oparciu o art. 386 par. 1 k.p.c.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji są w przeważającej mierze prawidłowe i Sąd Apelacyjny je podziela.

Trafne są natomiast zarzuty dotyczące naruszenia przez sąd I instancji art. 445§ 1 k.c. i art. 444§ 1 k.c.

Kwota zadośćuczynienia przyznana powódce jest rażąco zaniżona. Sąd I instancji niedostatecznie uwzględnił fakt, że oprócz złamania kompresyjnego trzonów (...) kręgosłupa piersiowego, powódka doznała trwałych zmian stanu psychicznego (emocjonalnego). Skutki wypadku niekorzystnie nałożyły się na jej cechy psychofizyczne (duża wrażliwość emocjonalna, trudności z adaptacją). W związku z przeżyciami doznanymi na skutek wypadku powódka ujawnia podwyższony poziom lęku, stała się bardziej bojaźliwa, wycofana, niepewnie czuje się na ulicy, odczuwa lęk widząc autokar, nie chce podróżować autokarem bez obecności osoby bliskiej, unika aktywności ruchowej, boi się urazów (opinia biegłej psycholog K. P.). Okoliczności te powinny wpłynąć na zwiększenie należnego powódce zadośćuczynienia, zwłaszcza że jak wskazała biegła psycholog, zasadne jest korzystanie przez J. B. z psychoterapii nakierowanej na pracę z osobami ujawniającymi objawy stresu pourazowego (k.404). Wbrew stanowisku sądu I instancji okoliczność, że dotychczas powódka z takiej psychoterapii nie korzystała, nie oznacza, że takiej terapii nie potrzebuje, oraz że doznany przez nią uraz psychiczny nie jest uciążliwy (k.442). Powódka nie uczestniczy w lekcjach wychowania fizycznego, zrezygnowała z nauki tańca, rodzice musieli wspierać ją w pokonywaniu lęku, towarzyszyć jej w poruszaniu się po mieście. Z uwagi na wiek w jakim powódka uległa wypadkowi (10 lat), było to dla niej przeżycie niezwykle traumatyczne, musiała zostać w szpitalu przez 7 dni, nosić gorset, odczuwała ból, była przerażona. Sąd I instancji zbyt małą wagę przywiązał do w/w skutków wypadku, które także składają się na doznane przez powódkę poczucie krzywdy. Dlatego, Sąd Apelacyjny podwyższył należne powódce zadośćuczynienie o 8000 zł. przyjmując, że kwotą, która zrekompensuje cierpienia fizyczne i psychiczne powódki jest kwota 30.000 zł.

Ustawowe odsetki od tej kwoty zasądzone zostały od 2.07.2013r. albowiem stanowisko sądu I instancji co do opóźnienia pozwanego w naprawieniu szkody jest prawidłowe.

W pozostałym zakresie apelacja odnosząca się do kwestii zadośćuczynienia nie jest zasadna i podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Jak prawidłowo wskazał sąd I instancji ocenę taką uzasadnia fakt, że leczenie nie wymagało operacji chirurgicznej, przebiegało bez powikłań, stan zdrowia powódki nie uległ istotnemu pogorszeniu,

trwały 7% uszczerbek na zdrowiu powódki wynika li tylko z faktu przebycia przez nią urazu, jednak uraz ten został wyleczony i nie będzie miał wpływu na fizyczne funkcjonowanie powódki. Wysokość zadośćuczynienia powinna odpowiadać wielkości krzywdy, zatem przyznanie kwoty wyższej nie jest uzasadnione. Kwota zadośćuczynienia musi być utrzymana w rozsądnych granicach, nie może być źródłem wzbogacenia i musi odpowiadać przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa.

Jeśli chodzi o apelację w części dotyczącej odszkodowania, Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska sądu I instancji, że kwota 230 zł. wydatkowana na prywatne konsultacje pozostaje poza zakresem szkody. Fakt, że powódka została objęta właściwą opieką medyczną w ramach publicznej służby zdrowia nie oznacza, że zbędne było zasięgnięcie opinii lekarza z przychodni prywatnej. Z uwagi na charakter urazu – złamanie kompresyjne trzonów kręgosłupa piersiowego, rodzice powódki mieli prawo do niepokoju. Jak wynika z zeznań matki powódki, skorzystała z prywatnej konsultacji, bo informacje udzielone przez lekarza z państwowej służby zdrowia były lakoniczne i obawiała się o ewentualne następstwa wypadku. Nie sposób zatem twierdzić, że konsultacja prywatna nie pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z doznanym urazem. Powódka i jej rodzice nie są specjalistami z zakresu chirurgii i mieli prawo do uzyskania wyczerpującej informacji o stanie zdrowia poszkodowanej i do upewnienia się o trafności diagnozy. Dlatego, w tym zakresie apelacja uległa uwzględnieniu na podstawie art. 386 par. 1 k.p.c.

Zmiana wyroku sądu I instancji co do istoty pociąga za sobą zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu. W postępowaniu I instancyjnym powódka wygrała w 25% a pozwany w 75% i w takich proporcjach rozliczono poniesione przez strony koszty procesu. Powódka poniosła koszty pełnomocnika w kwocie 3617zł., koszty opłaty od pozwu w kwocie 1000 zł. i wydatki na biegłą w kwocie 400 zł., razem 4117 zł. Pozwany poniósł koszty pełnomocnika w kwocie 3617zł.

Jeśli idzie o nieuiszczone koszty sądowe obciążające powódkę w 75%, Sąd Apelacyjny zmienił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie VI wyroku i na podstawie art. 113 par. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych odstąpił od obciążania nimi powódki albowiem rozstrzygnięcie sporu zależało od obrachunku sądu, powódka nie posiada majątku a zasądzona kwota zadośćuczynienia ma za zadanie kompensację doznanej przez powódkę szkody.

Nieuiszczonymi kosztami sądowymi w kwocie 25% obciążono pozwanego na zasadzie art. 113 par. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

O kosztach procesu za II instancję Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z wynikiem sporu przyjmując, że powódka wygrała w 31,4% a pozwany w 68,6%. Kosztami nieuiszczonymi przez strony obciążono pozwanego w 31,4%, na zasadzie art. 113 par. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zaś gdy idzie o powódkę zastosowano art. 113 par. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Katarzyna Jakubowska – Pogorzelska Marzena Konsek – Bitkowska Ewa Kaniok